

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 49 §:n 2 momentin väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi yliopistolain 49 §:n 2 momentin väliaikaisesta muuttamisesta (HE 79/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Eerikki Nurmi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- toiminnanjohtaja Liisa Savunen, Suomen yliopistot UNIFI ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yliopistoindeksillä laskettavan kustannustason nousun huomioon ottamisen leikkaamisesta yliopiston määrärahojen korotusperusteena. Yliopistoin-

deksin tuottaman korotuksen määrästä huomioitaisiin puolet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012, ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lakiehdotus sisältää yliopistolain väliaikaisen muutoksen, jolla yliopistoindeksin vaikutusta yliopistojen määrärahojen korottamiseen puolitetaan vuodelle 2012. Tämä tarkoittaa 28 milj. euron säästöä valtiolle. Osana valtiontalouden vakauttamistoimenpiteitä ja menosäästöjä valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Valiokunta korostaa, että pitkäjänteinen ja enustettava perusrahoitus on yliopistojen tulok-

sellisen ja laadukkaan toiminnan edellytys. Koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen on tärkeää myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Hallituksen esityksessä todetaan, että kertaluonteisesti toteutettu yliopistoindeksin puolittaminen ei kuitenkaan vaaranna yliopistojen toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Yliopistolain säätämisen yhteydessä vuonna 2009 eduskunta myös hyväksyi lausuman, jossa se edellyttää, että koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi ja laadun turvaamiseksi yliopistoilla tulee olla riittävä perusrahoitus.

Valiokunta viittaa valtion vuoden 2012 talousarvioesityksestä antamaansa lausuntoon (SiVL 9/2011 vp — HE 59/2011 vp), jossa se käsittelee tutkimusrahoituksen vaikutuksia yliopistojen toimintaan. Valiokunta korostaa myös tässä yhteydessä, että on välttämättömänä tarkastella tutkimusrahoitusta kokonaisuutena niin, etteivät useasta eri kohteesta tehtävät säästöt heikennä jopa merkittävästikin mahdollisuuksia korkeatasoiseen yliopistokoulutukseen ja tutkimustoimintaan.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että yliopistojen työnantajan työttömyysvakuutusmaksuun saadaan pysyvä ratkaisu, jota valiokunta on

vaatinut. Yliopistoille on talousarviossa ehdotettu työnantajan työttömyysvakuutusmaksun täysimääräistä korvausta vuodesta 2012 lähtien. Ensi vuodelle korvauksen suuruudeksi on laskettu täydentävä hallituksen esitys (HE 119/2011 vp) huomioiden noin 32,5 milj. euroa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Inkeri Kerola /kesk
jäs. Ritva Elomaa /ps
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Satu Haapanen /vihr
Leena Harkimo /kok
Anneli Kiljunen /sd
Pauli Kiuru /kok

Kimmo Kivelä /ps
Sanna Lauslahti /kok
Silvia Modig /vas
Mika Niikko /ps
Mikaela Nylander /r
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esittämä yliopistoindeksillä lasketavan kustannustason nousun huomioon ottamisen leikkaaminen puolella (HE 79/2011) on vastoin niitä lupauksia, joita valtiovallan taholta on yliopistoille annettu valmisteltaessa vuoden 2010 alusta voimaan tullutta laajamittaista yliopistouudistusta. Yliopistoissa on resurssien rajallisuudesta huolimatta kaiken aikaa tehty hyvää työtä, mikä onkin tärkeää ja kauaskantoista Suomen sivistyksellisen ja myös taloudellisen menestyksen kannalta. Hallituksen nyt yllättäen

esittämä indeksikorotuksen leikkaus heikentäisi yliopistojen toimintaedellytyksiä merkittävästi aikana, jolloin yliopistojen tilanne muutoinkin on osittain epäonnistuneeksi osoittautuneen yliopistolain myötä vaikeutunut jopa yt-neuvotteluihin saakka.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Kimmo Kivelä /ps

Ritva Elomaa /ps

Mika Niikko /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Yliopistolaki tuli voimaan vuoden 2010 alussa. Yliopistot ovat suunnitelleet toimintansa luottaen siihen, että uuden lain mukaisista toimintanedellytyksistä pidetään kiinni. Valtion suora rahoitus yliopistoille on noin 64 prosenttia yliopistojen kokonaisrahoituksesta. Yliopistoindeksin tehtävänä on turvata pitkäjänteinen ja tuloksellinen toiminta kustannustason muuttuessa. Hallitus on romuttamassa tätä keskeistä yliopistolain periaatetta.

Jyrki Kataisen hallituksen teot eivät ole sopu-soinnussa hallitusohjelman kirjausten kanssa. Hallitusohjelman tavoitteena on nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä. Hallituksen esittämällä yliopistoindeksin leikkauksella ei vahvisteta korkeakoulutuksen laatua, tehokkuutta, vaikuttavuutta ja kansainvälisyyttä, kuten hallitusohjelmassa luvataan, vaan pakotetaan yliopistot heikentämään opetusta ja tutkimusta.

Jyrki Kataisen hallitus harjoittaa täysin toisenlaista politiikkaa kuin edeltäjänsä keskustajohtoinen hallitus. Keskustan lääke taloudelliseen lamaan on aina ollut panostaminen opetukseen ja tutkimukseen. Nyt yliopistorahoituksen lisäksi tehdään merkittäviä vähennyksiä myös Suomen Akatemian ja Tekesin avustusten myöntämisvaltuuksiin. Lyhytnäköisen leikkauspolitiikan jäljet näkyvät vasta myöhemmin, ja niiden jälkien korjaamisen kustannukset tulevat olemaan paljon suuremmat kuin indeksileikkauksella saatava säästö. Siksi keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että yliopistoindeksin leikkauksesta tulee luopua.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Inkeri Kerola /kesk
Tuomo Puumala /kesk